

CZU: 364.63-055.2:364.4

[https://doi.org/10.59295/sum3\(193\)2026_40](https://doi.org/10.59295/sum3(193)2026_40)

ANALIZA NEVOILOR ȘI NECESITĂȚILOR DE SPRIJIN ALE FEMEILOR VICTIME ALE VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

Oxana ISAC,*Universitatea de Stat din Moldova*

Autorul analizează nevoile și necesitățile de sprijin ale femeilor victime ale violenței în familie, pe baza unei cercetări calitative realizate prin focus grupuri. Studiul urmărește identificarea principalelor dificultăți întâmpinate în procesul de ieșire din relațiile abuzive și în accesarea serviciilor de suport. Rezultatele evidențiază caracterul structural al fenomenului, determinat de norme patriarhale persistente, dependență economică și toleranță socială față de comportamentele violente, precum și transmiterea intergenerațională a modelelor abuzive. Participantele semnalează obstacole semnificative în accesarea serviciilor specializate, lipsa informațiilor, neîncrederea în instituțiile responsabile și insuficiența mecanismelor de protecție existente. Sunt evidențiate nevoi urgente privind asigurarea siguranței imediate, consilierea psihologică, sprijinul juridic, asistența socială și dezvoltarea autonomiei economice. De asemenea, este subliniată importanța programelor de intervenție adresate agresorilor pentru prevenirea recidivei. Concluziile studiului susțin necesitatea unei abordări sistemice, multidisciplinare și integrate, orientate spre prevenirea violenței, protecția eficientă a victimelor și facilitarea reintegrării lor sociale și economice.

Cuvinte-cheie: *violență în familie, victimă, agresor, dependență economică, protecția victimelor, servicii de sprijin, consiliere psihologică, prevenirea recidivei; intervenție sistemică, reintegrare socială.*

ANALYSIS OF THE NEEDS AND SUPPORT REQUIREMENTS OF WOMEN VICTIMS OF DOMESTIC VIOLENCE

The author analyzes the support needs and assistance requirements of women who are victims of domestic violence, based on a qualitative study conducted through focus groups. The study aims to identify the main difficulties encountered in the process of leaving abusive relationships and accessing support services. The results highlight the structural nature of the phenomenon, determined by persistent patriarchal norms, economic dependency, and social tolerance toward violent behavior, as well as the intergenerational transmission of abusive patterns. Participants report significant obstacles in accessing specialized services, including lack of information, distrust in responsible institutions, and insufficient existing protection mechanisms. Urgent needs are identified regarding the provision of immediate safety, psychological counseling, legal support, social assistance, and the development of economic autonomy. The importance of intervention programs for perpetrators in preventing recidivism is also emphasized. The study's conclusions support the need for a systemic, multidisciplinary, and integrated approach aimed at preventing violence, ensuring effective protection of victims, and facilitating their social and economic reintegration.

Keywords: *domestic violence, victim, perpetrator, economic dependency, victim protection, support services, psychological counseling, recidivism prevention, systemic intervention, social reintegration.*

Introducere

Violența în familie reprezintă una dintre cele mai grave și persistente probleme sociale contemporane, afectând în mod disproporționat femeile și generând consecințe profunde asupra sănătății fizice și psihice, asupra bunăstării copiilor și asupra coeziunii sociale. La nivel internațional, documente fundamentale precum Convenția de la Istanbul subliniază caracterul structural al violenței împotriva femeilor și obligativitatea statelor de a dezvolta politici integrate de prevenire, protecție și sancționare. În pofida progreselor legislative și instituționale, fenomenul rămâne larg răspândit, fiind adesea subraportat din cauza fricii, stigmatizării și dependenței economice [1].

În Republica Moldova violența în familie constituie o problemă socială majoră, fiind reflectată atât în datele statistice, cât și în experiențele relatate de victime și specialiști. Persistența normelor patriarhale,

toleranța socială față de comportamentele abuzive și inegalitățile de gen contribuie la menținerea unui climat în care violența este adesea justificată. Deși cadrul normativ național a fost consolidat în ultimii ani, iar instituțiile publice și organizațiile neguvernamentale oferă servicii de asistență, accesul efectiv la protecție și suport rămâne limitat pentru multe femei, în special în mediul rural [2].

Amploarea fenomenului nu se rezumă la actele de agresiune fizică, ci include forme multiple de abuz – psihologic, economic, sexual și social – care se manifestă într-un context de control și dominare. Violența în familie are caracter ciclic și, adesea, intergenerațional, modelele abuzive fiind transmise și interiorizate în cadrul familial. În aceste condiții, femeile victime se confruntă nu doar cu trauma directă a abuzului, ci și cu bariere structurale care le limitează posibilitatea de a ieși din relația violentă: lipsa resurselor financiare, dependența locativă, responsabilitatea pentru copii, presiunea comunității și neîncrederea în eficiența instituțiilor statului.

În acest context, analiza nevoilor și necesităților de sprijin ale femeilor victime ale violenței în familie devine o direcție esențială de cercetare și intervenție. Înțelegerea aprofundată a experiențelor acestora permite identificarea lacunelor din sistemul de asistență și fundamentarea unor politici publice adaptate realităților sociale. Dincolo de protecția imediată, femeile au nevoie de consiliere psihologică specializată, asistență juridică accesibilă, măsuri reale de autonomie economică și programe eficiente de intervenție destinate agresorilor, pentru a preveni recidiva.

Prin urmare, abordarea problemei violenței în familie necesită o perspectivă sistemică și integrată, care să depășească intervențiile punctuale și să vizeze simultan prevenirea, protecția, responsabilizarea agresorilor și reintegrarea socială a victimelor. Doar printr-o astfel de abordare poate fi redus impactul acestui fenomen și pot fi create condiții reale pentru siguranța și demnitatea femeilor din Republica Moldova.

Metode aplicate

Obiectivul studiului vizează analiza modului în care femeile, prin prisma experiențelor personale, se raportează la fenomenul violenței în familie, precum și evaluarea nevoilor specifice ale femeilor victime ale violenței domestice, în vederea fundamentării unor intervenții adecvate și eficiente. În scopul realizării acestui obiectiv au fost realizate 10 focus grupuri în 10 localități din raionul Criuleni cu participarea a 87 femei aflate în situații de risc sau care au trecut prin experiențe violente în familie. Studiul a fost realizat în cadrul proiectului „De la vulnerabilitate la putere”, implementat de Asociația Obștească „Fiecare Contribuie pentru Schimbare”, susținut cu sprijinul financiar oferit de OAK Foundation prin Fondul de Răspuns împotriva Violenței Psihologice în Republica Moldova, derulat în parteneriat cu Asociația pentru Relații Comunitare (ARC) din România. Scopul proiectului e să contribuie la crearea unui mecanism de sprijin accesibil și eficient pentru femeile din grupuri vulnerabile și cu dizabilități din raionul Criuleni, prin îmbunătățirea accesului la informații, servicii și suport direct în cazuri de violență psihologică și prin promovarea unui răspuns intersectorial coordonat.

Pentru a înțelege în profunzime realitățile cu care se confruntă victimele violenței în familie, a fost esențială ascultarea directă a celor afectați. În acest sens, metodele de cercetare calitativă, precum focus grupurile, oferă un cadru autentic de exprimare a experiențelor, percepțiilor și nevoilor reale ale victimelor. Aplicarea metodei focus grup pentru colectarea datelor în analiza nevoilor și necesităților de intervenție a femeilor victime ale violenței în familie este o alegere fundamentată metodologic și etic, întrucât permite o înțelegere profundă, contextuală și nuanțată a experiențelor trăite de aceste femei.

Focus grupul a oferit un cadru în care femeile victime ale violenței în familie au putut împărtăși experiențele lor într-un mod deschis, generând o interacțiune valoroasă între participante. Această dinamică ajută la identificarea nevoilor reale, exprimate în propriile cuvinte ale beneficiarilor, explorarea dimensiunii emoționale și sociale a traumei, care adesea nu este captată complet prin metode cantitative sau interviuri individuale, stimularea memoriei și exprimarea experiențelor prin validarea reciprocă.

Focus grupul este o formă de empowerment (împuternicire) pentru participante, deoarece: ele se simt ascultate și valorizate într-un cadru sigur; împărtășirea poveștilor are un efect terapeutic și de solidarizare; participarea la procesul de cercetare devine o formă de implicare activă în proiectarea serviciilor care le vizează direct.

Astfel, focus grupul este o metodă calitativă valoroasă în analiza nevoilor femeilor victime ale violenței în familie, întrucât permite captarea experiențelor într-un mod profund, empatic și contextual. Această metodă nu doar colectează date, ci și oferă o voce acestor femei în procesul de creare a politicilor și serviciilor care le vizează.

Rezultate obținute

Percepții asupra contextului social din Republica Moldova ca sursă a violenței în familie

Discuțiile în cadrul focus grupurilor cu femeile victime ale violenței în familie a relevat mai multe perspective asupra modului în care contextul social din Republica Moldova contribuie la apariția și perpetuarea fenomenului violenței *în familie*. Participantele au identificat o serie de factori sociali, culturali și economici care, în opinia lor, favorizează violența în familie. Rezultatele pot fi grupate tematic astfel:

1. Normalizarea violenței în societate. Majoritatea femeilor au subliniat că violența este adesea percepută ca o normă în mediul social din care provin. Unele au relatat că au crescut în familii unde abuzul fizic și verbal era prezent și tolerat, iar acest tipar s-a perpetuat și în viața adultă. În percepția participanților la discuții, violența în familie este un comportament învățat și perpetuat din generație în generație, susținut de o mentalitate tradițională și de modele familiale disfuncționale care normalizează abuzul. „*Noi avem o vorbă în popor, femeia nebătuță, ca casa nemăturată*” (opinie comună);

2. Rolurile tradiționale de gen și inegalitatea. Participantele au menționat că valorile patriarhale încă dominante pun femeia într-o poziție de subordonare față de bărbat. Ele consideră că această mentalitate justifică violența ca „drept” al bărbatului și limitează capacitatea femeilor de a căuta ajutor. Participantele consideră că violența este alimentată de un model patriarhal tradițional, în care bărbatul este investit cu autoritate absolută, iar femeia este subordonată. „*Educația de la părinți incorectă privind rolul femeii și a bărbatului în familie și în societate*” (opinie comună);

3. Sărăcia și dependența economică. Un alt factor evidențiat a fost lipsa resurselor economice și dependența financiară a femeilor de partenerii violenți. Acest aspect le determină să rămână în relații abuzive din lipsă de alternative reale. „*Unde să mă duc cu copiii? Fără bani, fără casă, mai bine răbd și tac*” (opinie comună);

4. Lipsa încrederii în instituțiile statului. Participantele au exprimat neîncredere în capacitatea autorităților de a le proteja. Multe au relatat experiențe în care poliția sau alte instituții nu au luat în serios plângerile, ba chiar le-au învinuit. Din această cauză sunt multiple cazuri când femeia nu a găsit sprijin și a plecat peste hotare. „*Mi-a zis polițistul: ‘E bărbatul tău, ce vrei, să-l băgăm la pușcărie pentru o palmă?’*” (opinie comună);

5. Presiunea socială și rușinea. Femeile au afirmat că teama de stigmatizare și presiunea de a menține imaginea unei familii „normale” le-au împiedicat să vorbească despre abuzuri. În comunitățile mici, violența este adesea ascunsă sub tăcere din „rușine”. „*Toți știu, dar nimeni nu zice nimic. Dacă spui, ești tu vinovată că-ți distrugi familia*” (opinie comună).

În concluzie, răspunsurile participantelor reflectă o percepție clară asupra unui context social care nu doar că nu descurajează violența, ci o întreține prin norme culturale, lipsa de sprijin instituțional și bariere economice. Vocea acestor femei scoate la lumină nu doar suferința personală, ci și lipsa unui sistem eficient de prevenție și protecție.

Perceperea rolului femeii în societate și familie

Perceperea rolului femeii în societate și familie de către femeile victime ale violenței în familie participante la discuțiile focus grupuri este complexă, având un potențial de a dezvălui dinamici culturale și psihologice ce stau la baza perpetuării violenței în familie. În cadrul discuțiilor opiniile participantelor în ceea ce privește rolul femeii în familie s-au clasat în trei categorii:

- rolul asociat cu îngrijirea copiilor, soțului și gospodăriei;
- legat de supunere, sacrificiu și discreție;
- rol naturalizat, adică prezentat ca fiind „firea lucrurilor”.

Discuțiile din cadrul focus grupurilor a evidențiat faptul că percepția femeilor victime ale violenței în familie asupra propriului rol în cadrul familial este profund influențată de normele tradiționale, de experiențele personale de viață și de contextul socio-cultural în care acestea au trăit. Pentru multe dintre participante, rolul femeii continuă să fie asociat cu sacrificiul, responsabilitatea exclusivă pentru bunăstarea familiei și subordonarea față de partener.

În opiniile expuse de participante s-au regăsit elemente de autoînvinovărire, dar și interiorizarea ideii că violența trebuie tolerată pentru menținerea unității familiale, mai ales în prezența copiilor. Multe dintre ele au fost crescute în medii în care femeia era percepută ca „păstrătoare a familiei”, ceea ce a dus la acceptarea pasivă a unor comportamente abuzive din partea partenerilor.

Cu toate acestea, discuțiile au scos în evidență o dimensiune transformatoare a percepției de sine. Unele participante, în special cele care au beneficiat de sprijin psihologic sau au fost implicate în programe de consiliere și informare, au început să-și regândească rolul în termeni de egalitate, demnitate și autonomie personală. Aceste femei au exprimat dorința de a fi recunoscute nu doar ca soții și mame, ci și ca ființe umane cu drepturi egale, capabile de decizie și cu nevoi proprii.

S-a curtat, astfel, o imagine complexă, în care percepțiile sunt adesea ambivalente – oscilând între loialitate față de modelul tradițional de familie și nevoia de afirmare personală. Această ambivalență reflectă procesul dificil de tranziție identitară prin care trec femeile în situații de violență în familie, mai ales în contextul presiunilor sociale și al lipsei de suport adecvat.

În concluzie, s-a confirmat că perceperea rolului femeii în familie de către victimele violenței domestice nu este univocă, ci profund influențată de factori culturali, economici, educaționali și emoționali. Intervențiile sociale, educaționale și instituționale trebuie să țină cont de aceste realități complexe, sprijinind femeile în procesul de redobândire a autonomiei, reconstrucție a stimei de sine și formare a unei noi identități de gen, bazată pe egalitate și respect reciproc în cadrul relațiilor de familie.

Cauze care generează / influențează violența în familie

Discuțiile cu femeile victime ale violenței în familie au scos la iveală o serie de percepții și experiențe relevante legate de cauzele care contribuie la apariția și menținerea violenței în relațiile conjugale. Analiza narativă a mărturiilor a relevat mai multe tipuri de factori invocați frecvent de participante:

1. Consumul de alcool. Una dintre cele mai frecvent menționate cauze ale violenței a fost consumul excesiv de alcool, considerat un factor declanșator direct al comportamentului agresiv. Multe dintre participante au descris situații în care agresiunile aveau loc după consumul de băuturi alcoolice, dar au precizat că abuzul exista și în absența acestuia, ceea ce arată că alcoolul amplifică, dar nu determină exclusiv comportamentul violent. „Când bea, devenea de nerecunoscut. Dar uneori nici nu era băut și tot ridica mâna” (opinie comună);

2. Mentalitatea patriarhală și rolurile tradiționale de gen. Participantele au subliniat că au crescut într-un context în care „bărbatul comandă”, iar femeia trebuie „să îndure”. Această socializare în spiritul supunerii a fost identificată ca una dintre cauzele profunde ale acceptării și perpetuării violenței. „De mică am văzut la mama, bunica că femeia trebuie să tacă și să suporte. Așa am crezut că e normal” (opinie comună);

3. Controlul și nevoia de dominare a partenerului. Multe dintre femei au vorbit despre comportamente de control excesiv, gelozie, interzicerea contactului cu rudele sau prietenii și decizii unilaterale impuse de partener. Aceste forme de control au fost percepute nu doar ca forme de violență, ci și ca mecanisme prin care abuzul s-a instalat treptat, uneori fără a fi conștientizat de la început. „A început cu ‘nu vorbi cu vecinii’, apoi ‘nu ai voie să mergi la mama’. Într-un an nu mai aveam voie nici la medic să merg” (opinie comună);

4. Probleme financiare și dependența economică. Un factor frecvent menționat a fost lipsa resurselor financiare, care nu doar că a generat tensiuni și conflicte, ci a și menținut femeile în relații abuzive. Multe dintre ele au spus că nu au avut unde să plece sau nu au putut susține copiii singure. „N-aveam serviciu, nici bani puși deoparte. M-am întors de două ori la el că nu aveam încotro” (opinie comună);

5. Lipsa de educație emoțională și comunicare. Participantele au semnalat că în multe cupluri nu există modele sănătoase de comunicare și rezolvare a conflictelor. Partenerii răbufnesc în mod agresiv în fața frustrărilor, iar lipsa empatiei și a autocontrolului contribuie semnificativ la apariția violenței. „Nu știa altfel să se descarce decât să țipe sau să lovească. Niciodată nu stăteam să vorbim” (opinie comună).

Astfel, participantele au remarcat că violența nu are o singură cauză, ci este rezultatul unei combinații de factori - personali, culturali, economici și sociali. Ele au subliniat că educația, lipsa sprijinului și rușinea socială mențin fenomenul în tăcere și fac dificilă ieșirea din relația abuzivă. Discuțiile au evidențiat că femeile victime ale violenței în familie identifică o serie de cauze recurente ale violenței în familie. Printre acestea se numără comportamentele agresorului, precum consumul de alcool, lipsa autocontrolului și tendințele de dominare, adesea alimentate de experiențe traumatice din trecut, din familia de origine. Participantele au semnalat, de asemenea, un dezechilibru de putere în relație, manifestat prin control, izolare și abuz emoțional, care preced frecvent violența fizică.

În concluzie, femeile percep violența în familie ca rezultatul unor factori multipli și interconectați, ceea ce subliniază nevoia unor intervenții integrate, care să includă prevenție, educație, sprijin emoțional și autonomie economică.

Perceperea agresorului și a victimei violenței în familie

În cadrul focus grupurilor, femeile participante au oferit perspective personale asupra modului în care îl percep pe agresor și cum se percep pe ele însele în rolul de victime ale abuzului domestic:

1. Perceperea agresorului. Agresorul a fost descris în majoritatea cazurilor ca o persoană cu două fețe: în public – respectabil, sociabil, uneori chiar „fermecător”; în privat – impulsiv, dominator, violent. Multe femei au vorbit despre comportamente de control, manipulare emoțională și intimidare psihologică, pe lângă abuzurile fizice. „*Pentru ceilalți era omul perfect. Acasă era un coșmar*” (idee generalizată în baza celor expuse de participante la discuțiile focus grup). Agresorul a fost perceput și ca o persoană incapabilă să-și asume responsabilitatea, care justifică violența prin factori externi (alcool, stres, comportamentul femeii).

2. Relația percepție – stigmat social. Participantele au remarcat că societatea tinde să minimalizeze comportamentele agresorului și că judecă femeile care rămân în relații abuzive. Această dublă stigmatizare (a fi victimă + a fi percepută ca responsabilă) contribuie la izolarea și tăcerea în jurul violenței.

În concluzie, focus grupurile au relevat percepții puternice, dar nuanțate: agresorul este văzut ca manipulator și duplicitar, iar victima, adesea neînțeleasă de societate, se confruntă cu un proces complex de **conștientizare, asumare și transformare**. Este necesar ca intervențiile să vizeze nu doar protecția fizică, ci și **sprijinul emoțional și reconstrucția identității personale** a victimelor.

Bariere în calea reclamării actelor de violență în familie

Unul din subiectele discutate în cadrul focus grupurilor s-a referit la întrebarea: de ce multe femei rămân multe victime „tăcute”? Decizia de a reclama persona care le-a agresat este una complexă, este realizată de cele mai multe ori după episoade repetate de violență și, de foarte multe ori, victima revine asupra deciziei luate. Discuțiile din focus grup au evidențiat o serie de obstacole care împiedică femeile victime ale violenței în familie să reclame actele de violență:

- **prezența copiilor** constituie un factor major de vulnerabilitate pentru femei aflate în relații abuzive. Teamă de a afecta copiii printr-o separare sau prin implicarea autorităților contribuie la menținerea în relația violentă. „*Am 5 copii cu dânsul.. Une să mă duc? Cui trebuiesc eu?*” (opinie comună);

- **formele de violență greu de dovedit** (abuzul emoțional, manipularea, controlul psihologic) sunt frecvent întâlnite și adesea nerecunoscute ca forme de abuz, ceea ce complică identificarea și intervenția. Participantele au descris situații în care agresorul alternează episoadele de violență cu perioade de calm sau scuze, ceea ce creează confuzie și menține speranța că situația se va îmbunătăți. „*Bărbatul manipulează. Azi te bate, mâine își cere scuze... și apoi iar te bate*” (opinie comună);

- **victimele nu conștientizează întotdeauna că se află într-o relație abuzivă**, mai ales în cazul violenței non-fizice, ceea ce întârzie decizia de a căuta sprijin. Lipsa de informare și normalizarea unor comportamente abuzive determină femeile să accepte situația sau să o justifice. „*Femeile rămân în așa relații din cauza neinformării. Nu cunosc drepturile lor*” (opinie comună);

- **factorii psihologici**, precum stima de sine scăzută, dependența emoțională, internalizarea vinei și atașamentul față de agresor contribuie la menținerea relației abuzive. Frica de a începe o viață nouă, obișnuința cu situația existentă și speranța că partenerul se va schimba determină femeile să continue relația.

„Tot sper că s-a schimba și vom trăi tot așa de bine cum a fost la început” (opinie comună);

- **factorii economici** – lipsa resurselor financiare, a unei locuințe alternative și dependența economică totală față de agresor – reprezintă bariere majore în calea separării. Multe participante au menționat că nu au unde să plece și nu dispun de mijloace pentru a se întreține singure. „Nu am unde să mă duc. Nu am altă locuință” (opinie comună);

- **teama de agresor** are un impact semnificativ asupra deciziei de a nu face plângere. Amenințările, intimidarea și frica de represalii îi determină pe multe dintre victime să evite raportarea cazurilor de violență. „Numai se uită la tine și deja ți-e frică” (opinie comună);

- **presiunea socială și a comunității contribuie la menținerea tăcerii în jurul violenței în familie.** Rușinea de opinia publică și teama de stigmatizare determină femeile să evite dezvăluirea situației. „De rușinea lumii... să nu intre în gura lumii” (opinie comună);

- **lipsa sprijinului din partea rețelei sociale** (familie, prieteni) lasă victima fără alternative reale de ajutor. În unele cazuri, apropiații încurajează femeile să rabde și să nu își destrame familia, ceea ce consolidează menținerea situației de abuz. „Părinții spun: rabdă, tu l-ai ales” (opinie comună);

- **neîncrederea în autorități** este generalizată. Participantele au relatat că intervențiile instituționale sunt percepute ca ineficiente sau insuficiente, ceea ce reduce motivația de a depune plângeri. „Poliția spune: ori scrii plângere, ori nu bate lumea la cap” (opinie comună);

- **interacțiunea cu instituțiile statului** este percepută ca intimidantă, birocratică și lipsită de empatie. Procedurile și experiențele negative anterioare descurajează victimele să caute ajutor. „Femeile scriu și apoi retrag cererea... și apoi le este rușine să mai apeleze” (opinie comună);

- **consecințele unei reclamații** pot avea efecte negative asupra victimei. Escaladarea conflictelor sau presiunea socială după depunerea unei plângeri determină unele victime să renunțe la demersurile legale. „Dacă află că ai spus cuiva că te-a bătut, iar bătaie” (opinie comună);

- **lipsa de informații** despre pașii legali, instituțiile implicate și drepturile victimei accentuează starea de incertitudine și teamă. Participantele au menționat că multe femei nu știu unde să se adreseze sau ce opțiuni au pentru a ieși din relația abuzivă. „Trebuie cineva să te îndrume” (opinie comună);

- **religia și valorile tradiționale** pot acționa ca factori inhibitori în luarea deciziei de separare. Normele culturale și mesajele din partea familiei sau comunității promovează ideea de a ierta și de a menține familia cu orice preț. „Trebuie să-l ierți și să trăiești mai departe” (opinie comună).

Canale de sprijin accesate de victimele violenței în familie

Multe victime trăiesc cu sentimentul că nimeni nu le poate salva, că lucrurile nu se pot schimba și nu este o cale de ieșire, sunt șantajate că nu o să mai își vadă copiii, ca rămân fără ei. Victimele nu știu și nu încearcă să iasă din situație, continuând să se comporte în așa fel ca să nu provoace agresorul. Totodată, din discuțiile de grup reiese că autoritățile nu sunt văzute ca factor de rezolvare, nu reprezintă o soluție reală.

Discuțiile cu participantele au evidențiat o paletă restrânsă de canale de sprijin accesate efectiv în situații de violență în familie, influențate puternic de factori precum neîncrederea, rușinea, lipsa informațiilor și constrângerile materiale sau culturale.

Majoritatea femeilor au declarat că, într-o primă fază, caută sprijin în cercul apropiat – rude, prietene sau vecine – însă acest sprijin este adesea limitat, inconsistent sau chiar inexistent. În multe situații, victimele preferă să discute mai întâi cu persoane apropiate, considerând că acestea le pot oferi sprijin sau sfaturi, însă ajutorul primit nu este întotdeauna suficient pentru a schimba situația. „Eu doar cu sora pot vorbi. Nu am pe altcineva” (opinie comună).

În multe cazuri, familia extinsă descurajează ruptura sau apelarea la autorități, sub presiunea menținerii unității familiale și a aparențelor sociale. Unele participante au relatat că membrii familiei sau persoane apropiate evită să se implice sau recomandă femeilor să rabde și să își păstreze familia. „Am vorbit cu nașa. Dar nu a avut nicio reacție... de parcă nici nu am vorbit. Nu a vrut să se amestece între noi” (opinie comună).

Instituțiile statului (poliție, servicii sociale, instanțe) sunt rar accesate, în principal din cauza neîncrederii în eficiența și empatia acestora. Participantele au menționat că multe femei evită să apeleze la poliție deoa-

rece consideră că intervenția autorităților este superficială sau tardivă. „Nu se adresează la poliție pentru că nu are încredere... spun că dacă va fi un omor, atunci vor interveni” (opinie comună).

Frica de agravarea conflictului după intervenția autorităților descurajează apelarea la sprijin instituțional. Unele participante au relatat că intervențiile poliției nu au dus la schimbări reale și, în unele cazuri, au fost urmate de noi episoade de violență. „Am chemat poliția... dar când au plecat, el m-a bătut și mai tare” (opinie comună).

Experiențele anterioare negative cu autoritățile contribuie la percepția că sistemul este birocratic, lent și insuficient de eficient. Participantele au relatat situații în care poliția s-a limitat la avertismente verbale sau amenzi, fără a oferi protecție reală victimelor. „Poliția vine, îi pune amendă și pleacă” (opinie comună).

Unele femei evită să depună plângeri oficiale chiar și atunci când apelează la poliție, fie din teamă, fie din speranța că situația se va îmbunătăți. În aceste cazuri, intervenția rămâne limitată la discuții sau avertismente. „Am apelat la poliție, dar nu am scris cerere. L-am iertat” (opinie comună).

ONG-urile specializate și centrele pentru victime sunt puțin cunoscute, mai ales în mediul rural. Participantele au indicat că informațiile despre serviciile disponibile ajung rar la victime, iar multe femei nu știu unde pot solicita ajutor. „Am încercat să sun la linia telefonică gratuită, dar nu am răzbătut” (opinie comună).

Atunci când sunt accesate, serviciile specializate pot oferi sprijin util, însă obstacolele logistice sau lipsa informațiilor limitează accesul la acestea. Unele participante au menționat experiențe în care centrele de plasament sau serviciile sociale au oferit sprijin temporar. „Ea a fost la centrul de plasament de două ori” (opinie comună).

Sprijinul religios sau spiritual este menționat ocazional, însă uneori normele tradiționale sau comunitare descurajează intervenția externă în conflictele familiale. În unele comunități persistă ideea că problemele din familie trebuie rezolvate în interiorul acesteia. „Nu vreau să scot ‘gunoiul’ din casă” (opinie comună).

În concluzie, canalele de sprijin rămân limitate, fragmentate și dificil de accesat, iar decizia de a căuta ajutor este influențată de o combinație de factori emoționali, culturali și structurali. Este nevoie de extinderea și vizibilizarea rețelelor de suport, de formare pentru personalul instituțiilor, dar și de campanii de informare și educare în comunitate pentru a încuraja accesarea sprijinului disponibil.

Tăcere sau sprijin? Reacțiile celor apropiați în fața violenței în familie

Discuțiile din cadrul focus grupurilor au evidențiat faptul că femeile victime ale violenței în familie se confruntă frecvent cu reacții pasive, ambigue sau chiar ostile din partea celor apropiați. Deși unele participante au menționat sprijin punctual din partea unor rude sau prietene, în cele mai multe cazuri victimele nu sunt încurajate să ia măsuri, ci li se sugerează „să nu-și destrame familia” sau „să mai aibă răbdare”, „Au răbdat alții, răbdă și tu. Și eu am avut așa problemă, dar acum vezi că este tot bine” (opinie comună).

Rușinea, teama de judecata comunității și normele tradiționale contribuie la izolarea femeilor și la tăcerea celor din jur, care preferă să nu se implice, chiar și atunci când cunosc situația. În multe cazuri, comunitatea asistă pasiv la acte de violență fără a interveni. „Toți socot că nu e treaba lor să se amestece în treburile familiei” (opinie comună).

Familia extinsă este rareori un sprijin activ, iar vecinii sau colegii adoptă adesea o atitudine de neutralitate sau indiferență. Participantele au menționat frecvent că oamenii preferă să se distanțeze de astfel de situații. „Oamenii sunt indiferenți astăzi. Fiecare trăiește cu problemele lui” (opinie comună).

Un alt motiv al neimplicării este teama de consecințe sau de conflicte ulterioare cu agresorul. Participantele au subliniat că mulți oameni evită să intervină deoarece cred că vor avea de suferit ulterior. „Ei pe urmă se vor împăca, dar eu am să rămân vinovat” (opinie comună).

De asemenea, a fost menționată percepția că implicarea în astfel de situații poate genera probleme suplimentare pentru cei care încearcă să ajute. „Cel care se implică rămâne rău la urmă” (opinie comună).

Participantele au relatat și situații în care vecinii sau membrii comunității evită să intervină chiar și atunci când aud conflicte sau violență în familie. „Vecinii la noi nu se amestecă dacă aud la vecini scandal” (opinie comună).

În unele cazuri, chiar și încercările de intervenție ale persoanelor din comunitate pot avea consecințe negative pentru victimă, ceea ce descurajează implicarea ulterioară. „După ce noi am plecat de acolo (casa victimei), el a bătut-o și mai tare” (opinie comună).

Victimele au semnalat că lipsa de empatie și minimizarea suferinței de către cei apropiați accentuează sentimentul de singurătate și descurajează orice tentativă de a căuta ajutor. Unele participante au descris chiar experiențe de ridiculizare sau lipsă totală de sprijin. *„Nimeni treabă nu are cu tine. Nu te întreabă, nu te ajută, râde pe după spate”* (opinie comună).

În ansamblu, reacțiile sociale descrise de participante sugerează că tăcerea și pasivitatea celor din jur sunt mai frecvente decât susținerea activă, ceea ce contribuie la menținerea femeilor în relații abuzive. *„Oamenii în ziua de azi nu sar în ajutorul femeii”* (opinie comună).

Discuțiile cu participantele la focus grupuri au evidențiat că, în majoritatea cazurilor, femeile nu primesc sprijin real din partea celor apropiați. Reacțiile sunt adesea marcate de tăcere, neimplicare sau sfaturi de a *„salva căsnicia”* și *„nu a face scandal”*. *„Lumea nu reacționează la cazurile de violență, desi cunosc toți. Consideră că este treaba lor în familie”* (opinie comună).

Presiunile sociale, rușinea și normele tradiționale îi determină pe membrii familiei și comunității să minimalizeze gravitatea situației sau să evite implicarea, chiar și atunci când cunosc realitatea. Această lipsă de sprijin accentuează izolarea victimelor și întârzie decizia de a căuta ajutor sau de a se separa de agresor. *„Lumea zice: pentru ce să mă bag între ei? Ei azi se ceartă, dar mâine se împacă”* (opinie comună). S-a remarcat, totodată, nevoia acută de sensibilizare și responsabilizare a celor din jur pentru a crea un mediu de sprijin real și activ pentru victime. *„Lumea s-a înstrăinat”* (opinie comună).

Cunoașterea canalelor de intervenție și a măsurilor de sprijin ale statului pentru victimele violenței în familie

Cunoașterea și accesarea canalelor de intervenție și a măsurilor de sprijin oferite de stat reprezintă o condiție esențială pentru protecția și reintegrarea femeilor aflate în situații de abuz și violență. Discuțiile din cadrul focus grupurilor au evidențiat faptul că victimele apelează la instituții doar după ce epuizează opțiunile informale și după ce violența se acumulează și devine cronică. *„La părinți... Eu am apelat la mama înainte de a da la divorț. Ea a zis că asta e crucea mea. Trebuie să o duci, să ai răbdare”* (opinie comună).

I. Canale de intervenție cunoscute:

a) Poliția – cel mai cunoscut canal, este menționată constant și este prima instituție la care se gândesc femeile în situații de urgență. Unele participante au observat schimbări în comportamentul agresorului după intervenția poliției, dar nu toate se simt confortabil să depună plângeri din cauza rușinii, fricii sau presiunii sociale. *„Avem un polițist la 4 sate. Ce poate face el?”* (opinie comună);

b) Autoritățile publice locale, primăria și asistenții sociali sunt cunoscuți, însă sunt percepuți mai degrabă ca o opțiune secundară sau complementară. Uneori, o simplă intervenție a primarului poate influența comportamentul agresorului. *„După ce primarul a vorbit cu soțul meu, au fost schimbări. S-a comportat mai bine”* (opinie comună);

c) Centre specializate pentru victime, precum Casa Marioarei (Chișinău), Centru Vitamin Criuleni, Centre de plasament temporar sau Casa Păcii sunt percepute pozitiv și oferă sprijin complex: cazare, hrană, consiliere psihologică, asistență juridică și ajutor pentru angajare. Problemele majore sunt accesibilitatea geografică și stigmatul comunitar. *„Sunt Centre speciale unde te primesc cu copii. Îți oferă condiții, copii la grădiniță/școală. Te ajută să-ți găsești de lucru... Acolo nimeni nu te știe. Nu ai rușinea asta de sat”* (opinie comună);

d) Linia telefonică fierbinte menționată doar sporadic, gradul de informare este redus, iar femeile nu știu ce tip de sprijin pot obține prin acest canal. *„Am apelat o singură dată la linia telefonică fierbinte”* (opinie comună).

II. Alte surse de sprijin menționate:

a) Familia și prietenii. Sprijinul informal este frecvent evocat, dar este ocazional și nesigur, iar lipsa intervenției sistemice poate determina reîntoarcerea victimei în mediul abuziv;

b) Biserica apare ca sursă de refugiu spiritual sau sprijin ocazional, dar nu ca mecanism sistemic. *„La părinți... El a zis că asta e crucea ta”* (opinie comună).

În concluzie, discuțiile au arătat că femeile știu despre unele instituții de sprijin, dar nu au informații clare despre rolul și responsabilitățile acestora. Barierele geografice, sociale și informaționale limitează

accesul efectiv la servicii. Este necesară creșterea vizibilității, claritatea procedurilor, facilitarea accesului la centre specializate și promovarea liniilor telefonice de urgență, precum și implicarea activă a autorităților pentru a asigura protecția reală și prevenirea reîntoarcerii în relații abuzive.

Măsuri și soluții de intervenție în prevenirea și reducerea cazurilor de violență în familie

În cadrul discuțiilor focus grupurilor, participantele au exprimat o percepție generală de neîncredere față de sprijinul oferit de stat și autorități, considerând că intervenția instituțiilor publice este insuficientă, inefficientă sau chiar agravează situația victimelor. Lipsa reacției adecvate, absența specialiștilor și birocrăția excesivă generează sentimentul că statul nu poate proteja efectiv femeile aflate în situații de abuz. Această percepție este însoțită de lipsa de informare și de acces redus la resurse în mediul rural, unde discrepanțele între zonele urbane și rurale sunt majore, iar lipsa centrelor specializate și a personalului calificat face ca victimele să rămână captive în medii abuzive. În plus, accesul la servicii psihologice și juridice este adesea limitat de costurile ridicate, ceea ce restrânge dramatic capacitatea femeilor de a ieși din relațiile abuzive și subliniază necesitatea extinderii serviciilor gratuite sau subvenționate.

Opiniile exprimate în cadrul discuțiilor focus grupurilor au fost structurate pe teme specifice, urmate de concluzii pentru formularea intervențiilor sociale. La fiecare temă, sunt aduse cele mai reprezentative expresii ale participantelor:

1. Lipsa de încredere în sprijinul oferit de stat și autorități. În multe discuții participantele exprimă convingerea că statul nu oferă ajutor real victimelor, ba chiar, uneori, înrăutățește situația. Sunt menționate lipsa reacției autorităților, lipsa specialiștilor și birocrăția excesivă: „*Cu nimic nu poate ajuta statul. Invers, mai rău face*”, „*Primarul nu poate face nimic*”, „*Nimeni treabă nu are cu tine. Nu te întreabă, nu te ajută*” (opinie comună).

2. Probleme în mediul rural: acces redus la informații și servicii. Participantele au subliniat discrepanțele majore între oraș și sat în ceea ce privește informarea, accesul la servicii și sprijinul comunitar. La sate, lipsa centrelor de sprijin și a personalului calificat face ca victimele să rămână captive în situațiile de abuz: „*La sat lumea nu este informată. Am auzit ceva de o linie telefonică, dar concret nu știu*” (opinie comună).

3. Nevoia de servicii gratuite pentru victime. Un număr semnificativ de femei au menționat că serviciile psihologice și juridice nu sunt accesibile financiar. Acest lucru limitează dramatic capacitatea de a ieși dintr-o relație abuzivă: „*Consultație la Criuleni – 800 lei. De unde să ia o femeie de la sat așa bani?*”, „*Pentru o femeie victimă... Psihologul, juristul costă bani*” (opinie comună).

4. Lipsa de implicare a comunității și sentimentul de izolare. Victimele descriu o lipsă acută de sprijin din partea rudelor, vecinilor și comunității. Rușinea, stigmatizarea și batjocura descurajează raportarea și ieșirea din relația violentă: „*Nimeni nu te ajută, râde pe după spate*”, „*Ele sărmanele rămân singure în fața agresorului*” (opinie comună).

5. Rolul religiei în menținerea pasivității victimelor. Participantele au remarcat influența negativă a mesajelor transmise de unii preoți, care încurajează femeile să rabde, considerând suferința ca o „cruce”: „*El a zis că asta e crucea ta. Trebuie să o duci, să ai răbdare*” (opinie comună).

6. Solicitări de măsuri concrete împotriva agresorilor. Participantele cer înăsprirea pedepselor pentru agresori, sancțiuni mai dure, tratamente pentru alcoolism și implicarea agresorilor în muncă utilă comunității: „*Codarea obligatorie a agresorilor*”, „*Să-l pună la lucru în folosul comunității*” (opinie comună).

7. Nevoia de intervenție psihologică și educație relațională. În mai multe grupuri, se accentuează importanța programelor de consiliere, educație familială și dezvoltare emoțională, pentru gestionarea conflictelor și prevenirea violenței: „*De implementat programe de managementul furiei*”, „*Trebuie de educat tânăra generație. Să stimeze unul pe altul*” (opinie comună).

8. Educația ca soluție pe termen lung. Participantele au propus introducerea în școli a educației pentru nonviolență, gestionarea emoțiilor și comunicarea sănătoasă în familie: „*De educat copiii în spirit de comunicare frumoasă*”, „*Specialiștii să discute cu fetele, băieții, despre viața de familie*” (opinie comună).

Opiniile victimelor vis-a-vis de serviciile sociale necesare de prestat agresorilor

Participantele focus grupurilor au exprimat opinii valoroase nu doar despre propriile nevoi, ci și despre măsurile necesare pentru intervenția asupra comportamentului agresorilor. Ele consideră că prevenirea

violentei și protejarea victimelor nu pot fi realizate fără implicarea agresorilor în servicii sociale specializate. În continuare, vom prezenta opiniile exprimate de victime cu privire la tipurile de intervenții sociale pe care le consideră esențiale pentru corectarea și reeducarea comportamentului violent:

1. Programe de gestionare a furiei și consiliere psihologică. Mai multe victime au sugerat necesitatea unor programe de terapie comportamentală pentru controlul furiei și al agresivității, care să fie oferite agresorilor fie voluntar, fie prin impunere legală: „Să lucreze cu agresorii. Să-i lămurească ce îl așteaptă dacă agresează femeia” (opinie comună).

2. Tratament obligatoriu pentru consumul de alcool. Un punct frecvent repetat este asocierea clară între violență și abuzul de alcool. Participantele consideră că tratamentul de dezalcoolizare sau „codarea” trebuie să fie impuse legal agresorilor: „De obligat consumatorii de alcool să treacă tratament special de dezalcoolizare” (opinie comună).

3. Muncă în folosul comunității și reintegrare socială supravegheată. Se menționează ideea că agresorii ar trebui implicați în activități în folosul comunității, nu doar ca formă de sancțiune, ci și ca metodă de responsabilizare socială: „Agresorii trebuie să fie obligați să lucreze” (opinie comună).

4. Înăsprirea pedepselor și măsuri coercitive. Multe victime nu au încredere că agresorii se pot schimba fără presiune legală și susțin înăsprirea pedepselor, izolarea agresorilor periculoși și aplicarea unor măsuri drastice: „Înăsprirea pedepselor pentru agresor” (opinie comună).

5. Educație pentru relații sănătoase și responsabilitate familială. Se propune includerea agresorilor în programe educaționale privind comunicarea, relațiile de familie și responsabilitatea parentală, mai ales în cazul în care aceștia au copii: „Să fie educați. Să știe cum se comportă un bărbat în familie” (opinie comună).

În concluzie, vom menționa că opiniile victimelor reflectă o așteptare clară ca intervenția asupra agresorilor să nu se limiteze la sancțiuni de tip amendă, ci să includă măsuri corective mai dure, multidisciplinare, susținute de stat și implementate la nivel local. De asemenea:

- se solicită caracter obligatoriu pentru toate tipurile de intervenții (psihologică, medicală, educațională);
- victimele consideră că recidiva este foarte probabilă, dacă agresorul nu este tratat și monitorizat continuu;
- agresorul trebuie tras la răspundere, dar și sprijinit să-și schimbe comportamentul.

Astfel, este necesară dezvoltarea unor servicii sociale specializate pentru agresori, integrate în sistemul de justiție și protecție socială, axate pe prevenirea recidivei și pe schimbarea comportamentelor violente.

Concluzii

Analiza calitativă realizată prin focus grupuri cu femei victime ale violentei în familie a permis conturarea unor tendințe clare privind percepția violentei de către victime, limitele actuale ale intervenției instituționale și nevoia stringentă de consolidare a mecanismelor intersectoriale. În urma acestui studiu, se conturează următoarele concluzii principale:

- violența în familie în Republica Moldova este percepută ca un fenomen adânc înrădăcinat în normele culturale tradiționale și în mentalitatea patriarhală, fiind influențată de sărăcie, dependență economică și presiunea socială de a menține familia;
- femeile victime percep rolul lor în familie ca fiind asociat cu muncă, sacrificiu și supunere, iar contribuția lor este rareori apreciată sau recunoscută de bărbat;
- violența este inițial asociată cu agresiunea fizică, însă participantele recunosc și formele psihologice, verbale, sexuale și economice ale abuzului;
- experiențele victimelor sunt marcate de frică, rușine și izolare, iar controlul agresorului, dependența financiară și teama de judecată socială împiedică solicitarea ajutorului;
- printre principalele cauze ale violentei sunt menționate consumul de alcool, mentalitatea patriarhală, controlul din partea partenerului, problemele financiare și lipsa comunicării în cuplu;
- agresorii sunt percepuți ca respectabili în public, dar dominatori și violenți în familie;
- barierele în raportarea violentei includ teama pentru siguranța copiilor, dependența economică, presiunea socială și neîncrederea în instituțiile statului;

- reacțiile celor apropiați sunt frecvent caracterizate de tăcere, minimalizarea abuzului sau sfaturi de a menține familia, ceea ce accentuează izolarea victimelor;
- nivelul de informare privind drepturile victimelor, legislația și mecanismele de protecție este redus, iar aplicarea măsurilor legale este percepută ca fiind lentă și uneori ineficientă;
- accesul la servicii de sprijin este limitat, iar centrele specializate și organizațiile neguvernamentale sunt insuficient cunoscute;
- victimele evidențiază nevoia de siguranță, protecție, sprijin psihologic, asistență juridică, locuință și autonomie economică;
- stigmatizarea socială și presiunea comunitară de a păstra familia reprezintă factori importanți care împiedică ieșirea din relațiile abuzive;
- lipsa resurselor financiare și a oportunităților de angajare constituie o barieră majoră pentru părăsirea agresorului și reconstruirea unei vieți independente;
- violența în familie afectează și copiii, însă serviciile de sprijin psihologic pentru minori sunt limitate și dificil de accesat;
- colaborarea interinstituțională este percepută ca insuficientă, ceea ce reduce din eficiența intervențiilor și continuitatea sprijinului oferit victimelor;
- participantele menționează necesitatea de dezvoltare a serviciilor destinate agresorilor, inclusiv programe obligatorii de consiliere psihologică, tratament pentru dependența de alcool, dar și sancțiuni mai ferme pentru prevenirea recidivei.

Concluzie generală - discuțiile focus grupurilor evidențiază faptul că nevoile femeilor victime ale violenței în familie sunt multiple, complexe și interdependente. Răspunsul instituțional actual este perceput ca fiind fragmentat, reactiv și adesea ineficient. Pentru a preveni și combate în mod real violența în familie, este necesară o abordare sistemică, integrată, centrată pe victimă, o reconfigurare a politicilor publice în sensul incluziunii economice și sociale a victimelor.

Bibliografie:

1. *Convenția privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței domestice, CETS nr. 210, 2011, art. 3* [Accesat: 20.02.2026].
2. Legea nr. 45 din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 55-56, 2008 [Accesat: 04.03.2026].

Date despre autor:

Oxana ISAC, dr., conf. universitar, Facultatea de Psihologie, Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat Moldova.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1781-0566>

E-mail: o.isac1808@gmail.com

Prezentat: 27.02.2026

Recenzat: 24.03.2026

Acceptat spre publicare: 20.05.2026